

วิถีชีวิตแห่งปฏิบัติสัทธรรมปุณฑริกสูตรในสามจังหวัดชายแดนใต้

The way of life among Saddharma Pundarika Sutra practitioners in the three Southern border provinces

ณมลชรร บัญญเอียด¹, ปัญญา เทพสิงห์²

Namonsorn Booneaid, Punya Tepsing

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามูลเหตุของความศรัทธาในหลักสัทธรรมปุณฑริกสูตร และวิถีชีวิตของผู้ปฏิบัติสัทธรรมปุณฑริกสูตรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสมาชิกระดับผู้นำกับสมาชิกทั่วไปของสมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทย 30 คน ผู้ให้ข้อมูลรองเป็นสมาชิกในครอบครัวและเพื่อนบ้านของผู้ปฏิบัติธรรม 10 คน ซึ่งมีภูมิลำเนาในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม นำเสนอโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า มูลเหตุของความศรัทธาในหลักสัทธรรมปุณฑริกสูตร ได้แก่ ความทุกข์อันเกิดจากปัญหาเศรษฐกิจ ความเจ็บป่วย และความผิดหวัง การเป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้ปฏิบัติธรรม ความเชื่อมั่นและศรัทธาในกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม ความประทับใจในหลักคำสอนและวิถีปฏิบัติ และสถานการณ์ความไม่สงบ ส่วนวิถีชีวิตของผู้ปฏิบัติสัทธรรมปุณฑริกสูตร มุ่งเน้นวิถีชีวิตด้านศาสนกิจ มีการท่องบทสวดประจำวัน นำหลักธรรมมาปรับใช้ในการพัฒนาตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นที่เรียกว่าการทำงานพระ ได้แก่ การประชุมสนทนาธรรม ศึกษาธรรม แนะนำธรรม และเยี่ยมเยียนสมาชิก ด้านครอบครัว มีการสวดมนต์อธิษฐานถึงกัน อยู่ร่วมกันด้วยความเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ด้านเศรษฐกิจ พึ่งบทสวดมนต์ ใช้จ่ายเงินอย่างมีธรรมาภิบาล และมุ่งมั่นพัฒนาศักยภาพในการทำงาน สำหรับด้านการอยู่ร่วมกันกับสังคม ผู้ปฏิบัติธรรมมีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูงขึ้น ลดอคติและเอาใจใส่ต่อผู้อื่น การสวดมนต์และอธิษฐานสร้างความเชื่อมั่นในการใช้ชีวิตภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบและความแตกต่างทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ : วิถีชีวิต, ผู้ปฏิบัติสัทธรรมปุณฑริกสูตร, สามจังหวัดชายแดนใต้

¹ นักศึกษาปริญญาโท, สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

² รองศาสตราจารย์, ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

¹ Master student, Human and Social Development, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus

² Associate Professor, Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkla University, Hat Yai Campus

Abstract

The objective of this article was to investigate the causes of faith in the principles of the Saddharma Pundarika Sutra and the way of life among Saddharma Pundarika Sutra practitioners in the three Southern border provinces. The informants of this qualitative research were selected through purposive sampling. Thirty key informants were leading members and other members of the Soka Gakkai Thailand, and 10 secondary informants were family members and neighbors of the dharma practitioners who lived in Pattani, Yala, and Narathiwat. The data were collected through in-depth interviews and participatory observations, and presented using descriptive analysis.

The results of the study revealed that the causes of faith in the Saddharma Pundarika Sutra were suffering caused by economic problems, and illnesses; being family members of the Dharma practitioners; beliefs and faith in Saddharma Pundarika Sutra practitioners; impression in the teachings and methods of practice; and the unrest situation. Regarding the way of life among the Saddharma Pundarika Sutra practitioners, they focus on religious activities, daily mantras chanting, using dharma principles in self-development and helping others called Monks' Work including dharma discussion meetings, dharma studies, dharma introduction, and visiting members. In the family aspect, family members chanted mantras for each other, and live together and treat each other with respect. Economically, they relied on the mantra chanting, spending economically, and were determined to develop their work potential. For the aspect of living with others in society, the Dharma practitioners were emotionally more mature, less bias, and more caring towards others. Chanting and praying made the practitioners confident in spending their lives under the unrest situation and cultural differences.

Keywords: way of life, Saddharma Pundarika Sutra practitioners, the three Southern border provinces

บทนำ

สถาบันศาสนามีหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ให้มีศีลธรรมประจำใจ มีความเมตตา กรุณาต่อกัน (จินทรดา เขียวแก้ว, 2547 : 190) ผู้คนในอดีตและปัจจุบันจึงมีศาสนาไว้เป็นที่ยึดเหนี่ยว และเยียวยาชีวิตที่ประสบกับความทุกข์และปัญหาต่าง ๆ ที่เข้ามาแผ้วพาน อย่างไรก็ตามยังไม่ปรากฏว่า มวลมนุษย์ในสังคมจะผ่านพ้นทุกข์ภัยต่าง ๆ แต่กลับยังมีความรุนแรงและมีความหลากหลาย ตามบริบทสังคมยุคข่าวสารที่ถูกครอบงำด้วยเทคโนโลยี

ที่เจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ขณะที่คุณธรรมจริยธรรมของผู้คนกลับลุ่มสลาย ส่งผลต่อความสงบสุขของชีวิตและสันติภาพของสังคม ศาสนาจึงยังคงเป็นที่พึ่งสำหรับผู้มีความทุกข์เสมอมา ดังที่พระไพศาล วิสาโล (2548 : 47) แสดงทัศนะที่เกี่ยวกับภาวะวิกฤตของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ว่า ท่ามกลางค่านิยมแบบโลกีย์วิสัย เสรีนิยม และบริโภคนิยม คนจนยิ่งจน คนรวยยิ่งรวย ศาสนาจึงเปรียบเสมือนภูมิคุ้มกันทางจิตใจของผู้คน เป็นหลักยึดเหนี่ยวการดำเนินชีวิต

พุทธศาสนาเป็นที่พึ่งพิงของคนส่วนหนึ่ง ประกอบด้วยฝ่ายมหายานและหินยาน แต่ละฝ่ายยังแยกออกเป็นกลุ่มหรือองค์กรย่อยๆ ในประเทศไทยมีหลากหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มมีหลักคิดและวิถีปฏิบัติแตกต่างกันออกไป เช่น กลุ่มสันตโศก สถาบัน พุทธศาสนิกชน สถาบันธรรมกาย สมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทย ฯลฯ แต่ละกลุ่มยังมีการสืบทอดและเผยแพร่แตกต่างกัน เป็นทางเลือกสำหรับพุทธศาสนิกชนในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์กรศาสนา ตามความศรัทธา และสอดคล้องกับบริบทของปัญหา ความเหมาะสมของพื้นที่และวิถีปฏิบัติ มีจุดร่วมเดียวกันคือการบำบัดทุกข์

สมาคมสร้างคุณค่าสากล (Soka Gakkai International หรือ SGI) นับเป็นองค์กรพุทธศาสนาฝ่ายมหายานองค์กรหนึ่งที่มีการเผยแพร่หลักสัทธรรมปุณฑริกสูตรจนมีผู้ปฏิบัติธรรมจำนวนมาก เริ่มแรกจากประเทศญี่ปุ่น ด้วยความศรัทธาในหลักคำสอนของพระนชิเรนไดโชนิน ซึ่งมีหลักคิดให้ศรัทธาต่อโงะฮอนชุนและสวดมนต์ “นัมเมียวโฮเร็งเงเคียว” เพื่อตั้งศรัทธาภาพและพลังซึ่งมีอยู่มากมาย ปัจจุบันมีเครือข่ายถึง 192 ประเทศและเขตการปกครอง สำหรับประเทศไทย เริ่มก่อตั้งเมื่อปีพุทธศักราช 2504 สมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทย (Soka Gakkai Thailand หรือ SGT) มีบทบาทในการเผยแพร่หลักสัทธรรมปุณฑริกสูตรในประเทศไทย จนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของพุทธศาสนิกชน (สมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทย, 2555 : 16-19) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือจังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ปัจจุบันมีผู้ศรัทธาในหลักสัทธรรมปุณฑริกสูตรประมาณ 4,000 ครอบครัว

พุทธศาสนิกชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จัดเป็นชนกลุ่มน้อย อาศัยอยู่ท่ามกลางวัฒนธรรมมุสลิมหลายซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ เคยอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ท่ามกลางความแตกต่างในเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภาษา

มายาวนาน (ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์, 2550 : 33) สถานการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อความมั่นคงในชีวิตและจิตใจ ดังที่พระทรงเกียรติ ศรีจันทร์ (2552 : 94-102) ได้สรุปผลการศึกษาวีถีชีวิตชาวพุทธในสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า มีผลกระทบทำให้เกิดความหวาดระแวงระหว่างชาวพุทธและอิสลาม มีอุปสรรคด้านศาสนบุคคล ศาสนวัตถุ และศาสนธรรม รวมถึงการปฏิบัติศาสนกิจที่วัด ทำให้ชาวพุทธส่วนหนึ่งแสวงหาวิถีทางอื่น ๆ หลักสัทธรรมปุณฑริกสูตรเป็นทางเลือกหนึ่งซึ่งถูกยึดเหนี่ยวและเผยแพร่ต่อกันมา แต่ละคนต่างก็มีเหตุผลการยึดเหนี่ยวแตกต่างกัน แต่กระนั้นก็นับว่าเป็นโอกาสในการก้าวข้ามผ่านความทุกข์และสร้างความก้าวหน้าให้แก่ชีวิตผู้ปฏิบัติธรรม

จากปรากฏการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงมูลเหตุของความศรัทธา และวิถีชีวิตของผู้ปฏิบัติสัทธรรมปุณฑริกสูตร ของสมาชิกสมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทย ข้อมูลเชิงวิชาการจะยังประโยชน์ให้กับสมาคมฯ ตลอดจนถึงการสืบต่ออายุพระพุทธรูปศาสนาได้อีกแนวทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามูลเหตุของความศรัทธาในหลักสัทธรรมปุณฑริกสูตรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาวีถีชีวิตของผู้ปฏิบัติสัทธรรมปุณฑริกสูตร ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลภาคสนาม โดยเทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบ

เจาะจง (purposive sampling) ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสมาชิกในระดับผู้นำและสมาชิกทั่วไปของสมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทยจำนวน 30 คน ผู้ให้ข้อมูลรองจากครอบครัวและเพื่อนบ้านของผู้ปฏิบัติธรรมจำนวน 10 คน นำมาตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (data triangulation) เพื่อความถูกต้องและน่าเชื่อถือ แล้ววิเคราะห์หาประเด็นตามจุดประสงค์ นำเสนอองค์ความรู้โดยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (descriptive analysis)

ผลการศึกษา

มูลเหตุความศรัทธาในหลักสัทธรรมปุณฑริกสูตร

1. ความทุกข์

ความทุกข์เป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาของมวลมนุษยชาติ ความทุกข์ของผู้ปฏิบัติสัทธรรมปุณฑริกสูตรเกิดจากปัญหาต่างๆ ทั้งทางกาย สังคม และจิตใจ เป็นภาวะที่ทำให้เกิดความพยายามหาวิธีการบรรเทาทุกข์ โดยแสวงหาหลักธรรมใหม่ๆ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ร้อยละ 99 เข้ามาปฏิบัติศรัทธาเพราะความทุกข์ มีเพียงประมาณหนึ่งเปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่เข้ามาปฏิบัติศรัทธาเพราะความสนใจและอยากเรียนรู้สิ่งใหม่...”

ธีรพงษ์ รุ่งเรือง (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2557)

ปัญหาเศรษฐกิจนับเป็นสาเหตุที่ถูกกล่าวถึงมากที่สุด ทุกคนต่างดิ้นรนเพื่อหาหนทางแก้ไข ทั้งการประกอบอาชีพเสริม กู้หนี้ยืมสิน บนบานศาลกล่าว ตลอดจนการเสี่ยงโชคจากหวยบนดิน ได้ดิน ทั้งจากเจ้ามือฝั่งไทยและมาเลเซีย แต่โดยส่วนใหญ่นอกจากไม่ได้ช่วยอะไรแล้วยังเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินมากขึ้นไปอีก สวนยางสวนผลไม้ที่เคยเป็นแหล่งรายได้หลักถูกปล่อยทิ้งร้างหรือทยอยขายไปเพราะไม่สามารถเข้าไปดูแลเก็บเกี่ยวผลผลิต การปฏิบัติตามคำชักชวนที่ให้สวดท่อง นม

เมียวโฮเร็งเงเคียว และอธิษฐาน เชื่อว่าส่งผลดีต่อเศรษฐกิจครอบครัว จากคำบอกเล่าของผู้ปฏิบัติธรรมพบว่า การสวดมนต์นี้ทำให้พวกเขาเริ่มกำลังใจขึ้นมา การค้าคล่องตัว ฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ จนสามารถชำระหนี้สิน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“...อธิษฐานต่อโงะฮอนซนขอให้ลูกมีบุญวาสนา มีเงินไปชำระหนี้ ด้วยแรงอธิษฐานได้เงินเท่าไรเอาไปใส่ธนาคารหมดไม่เหลือแม้แต่บาทเดียว ปรากฏว่า จาก 15 ปี เราสามารถผ่อนหนี้ได้เพียง 4 ปี 8 เดือน...”

รุ่งฤดี วงศ์ขจร (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2557)

ความทุกข์จากความเจ็บป่วย ทั้งที่เกิดขึ้นกับตนเองและเครือญาติก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่ง ที่ผลักดันหาวิธีการบำบัด นอกจากบำบัดทางกายตามอาการโดยแพทย์และใช้ยาตามหลักวิชาการแล้ว การบรรเทาด้วยการสร้างพลังใจที่เข้มแข็งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สมาชิกเข้ามาปฏิบัติธรรมด้วยเชื่อว่าการสวดบริกรรม “นมเมียวโฮเร็งเงเคียว” สามารถเปิดภาวะพุทธะระหว่างผู้ป่วยและแพทย์ เป็นเหตุให้ได้พบเจอเพื่อรักษาหรือเยียวยา จนสามารถทำให้ผู้ป่วยหรือญาติมิตรรอดพ้นจากความตายและอาการป่วยได้ดังประสงค์ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“...น้องสาวฉันป่วยนอนราบ เคঁมาบอกให้สวดมนต์นี้ ฉันไม่อยากให้น้องตาย เพราะเคঁมีลูกเล็กอีก 2 คน ตัวเองก็ลูก 5 แล้ว รับประทานไม่ไหว จึงได้สวดมนต์นี้...”

อรวรรณ จิตใจดี (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

ยังมีผู้ปฏิบัติธรรมอีกหลายคนซึ่งมีความทุกข์จากความผิดหวังทั้งของตนเองและครอบครัว ในด้านการศึกษา หน้าที่การงาน และชีวิตครอบครัว การเข้าหาหลักธรรมช่วยให้สมหวังในสิ่งที่ปรารถนา การสวดท่อง “นมเมียวโฮเร็งเงเคียว” ช่วยให้พวกเขาเริ่มจิตใจที่เข้มแข็งมากขึ้น เปรียบเหมือนชำระล้างความขุ่นมัวของความรู้สึก

ที่เกาะกุมอยู่ในจิตใจ ยิ่งสวดมากยิ่งขึ้นทำให้เกิดสติปัญญาในการข้ามผ่านปัญหาหรือความรู้สึกนั้น ทำให้เกิดความเข้าใจในความไม่เที่ยงแท้แน่นอนของชีวิต เมื่อสามารถเข้าใจสภาพความเป็นจริงของสิ่งที่เกิดขึ้นได้ ก็จะสามารถข้ามผ่านความทุกข์ไปได้ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า ...

“...สวดไปเรื่อย ๆ ปรากฏว่าลูกก็เปลี่ยนไป จากได้เกรด 1 กว่า ๆ ตอนนี้ได้เกรด 3 กว่า สอบที่ไหนก็ได้ กลายเป็นเด็กที่ว่าเรียนเก่ง...”

เครือวรรณ จิตกุล (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

“...ลูกชายสอบเข้าเตรียมทหารปีแรกไม่ได้ อธิษฐานขอ ยังสอบไม่ได้ พอปีที่ 2 สอบใหม่เพื่ออธิษฐานขออยู่ 1 ปี ปรากฏว่าลูกสอบได้ทั้ง 3 เหล่า ทำให้พี่เข้มแข็งในการปฏิบัติศรัทธาขึ้นมา ...”

โกวิท พิทักษ์กุล (สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2557)

2. การเป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้ปฏิบัติธรรม

การเป็นสมาชิกในครอบครัวของผู้ปฏิบัติธรรม ทำให้ซึมซับหลักธรรมและวิถีปฏิบัติไปโดยปริยาย ทั้งจากที่สมาชิกปฏิบัติให้เห็นที่บ้าน และการได้ติดตามไปร่วมกิจกรรมทั้งที่ตั้งใจหรือด้วยความบังเอิญ เช่น ต้องขับรถไปส่งสมาชิกในครอบครัว สมาชิกที่มีบุตรหลานมักนำเด็ก ๆ ไปร่วมกิจกรรมของสมาคมอย่างสม่ำเสมอในระหว่างอายุ 4-12 ปี จัดอยู่ในสมาชิกกลุ่ม “มีโรนุ” หรือสมาชิกฝ่ายอนาคต จะได้เรียนรู้หลักธรรมและวิถีปฏิบัติผ่านทางระบบการของสมาคม ในขณะที่เด็กโตพ่อแม่อาจต้องใช้อุปาย เช่น ให้สวดมนต์ 3 คำก่อนรับคำขานที่วางอยู่หน้าตู้พระ คอยเตือนให้หมั่นสวดมนต์เพื่อการดำเนินชีวิตที่ราบรื่นปลอดภัยและส่งเสริมให้ทำหน้าที่ฐานะสมาชิกฝ่ายยุวชนเพื่อให้ได้รับการฝึกฝนและขัดเกลาชีวิตให้เจริญเติบโตขึ้นเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม โดยมีหลักธรรมเป็นเกราะคุ้มกันภัย

3. เชื่อมั่นและศรัทธาในกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม

จากผลลัพธ์อันเป็นที่ประจักษ์ผู้ปฏิบัติธรรม ซึ่งสามารถข้ามพ้นเรื่องราวแห่งความทุกข์ ครั้งแล้วครั้งเล่าด้วยการสวดท่องนัมเมียวไฮเร็งเงเคียว ศึกษาและปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระนิชิเร็นไดโชนิน ตลอดจนคำชี้แนะของอาจารย์โตซาซุ อิเคตะ อีกทั้งภาระหน้าที่ในฐานะสมาชิกและผู้นำตามระบบการของสมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทย ได้แก่ผู้นำระดับหมู่ ผู้นำระดับตำบล ผู้นำระดับเขต ผู้นำระดับภาค และผู้นำระดับรวมภาค (พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ถูกเรียกว่า พื้นที่รวมภาคใต้ 2) สิ่งเหล่านี้ได้หล่อหลอมให้กลุ่มผู้ปฏิบัติธรรมดูเป็นคนมีความรู้ มีจิตใจ และบุคลิกลักษณะที่น่าเชื่อถือ สามารถเข้าถึงจิตใจของผู้ที่ตกอยู่ในความทุกข์ได้ง่าย อีกทั้งคอยให้แนะนำที่เหมาะสมต่อผู้คนทุกชนชั้นวรรณะ ด้วยความเคารพในธรรมชาติพุทธะที่มีอยู่แล้วในตัวของคนจนสร้างความเชื่อมั่นและศรัทธาของกลุ่มผู้แรกเริ่มใหม่ ๆ

ผู้ปฏิบัติธรรมนั้น เมื่อดูจากภายนอกอาจเป็นเพียงชาวบ้านธรรมดา แต่เมื่อได้สนทนาจึงพบว่าพวกเขามีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างออกไป ทำให้คู่สนทนา รู้สึกได้ถึงความสุขที่ปรากฏขึ้นภายในจิตใจ ณ ขณะนั้น ในการออกเยี่ยมเยียนสมาชิกและทำงานพระแต่ละครั้ง มีใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส เพื่อนำธรรมะไปบอกเล่าและส่งเสริมกำลังใจในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ยังมีความไวเนื้อเชื้อใจจากความเป็นญาติ เป็นเพื่อนบ้านที่ดี ความเป็นสากล และผู้ที่สังคมให้การยอมรับ เช่น อาจารย์แพทย์ ทนายความ หรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตแล้วในระดับหนึ่ง อันเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ผู้ได้รับการชักชวน ซึ่งกำลังตัดสินใจเกิดความเชื่อถือและปฏิบัติตาม ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า ...

“...เพื่อนบ้านชวนไปร่วมประชุม หลายครั้งจนไปด้วยความเกรงใจ แต่เมื่อพบกับผู้นำ เขาเข้ามาสวัสดีบ้างที่เค้าอายุมากกว่า และได้ฟัง

คำชี้แจงที่ดีมาก ป้าเลยตัดสินใจสวดมนต์นี้...”

สมถวิล กรองแก้ว (สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2557)

“...อาจารย์คนหนึ่งในที่ประชุมแกบอกว่า แกไปเรียน ป.โท ที่อเมริกา คนที่อเมริกาก็สวด พี่ก็เลยรู้สึกว่าคุณอเมริกาขี้สวด ประสาอะไรกับคน เอเชีย สุดท้ายพี่ก็ค่อย ๆ เข้ามา และตั้งโต๊ะบูชาในบ้านโดยใช้ชื่อพี่เป็นผู้รับพระ...”

โกวิท พิทักษ์กุล (สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2557)

4. ความประทับใจในหลักคำสอนและวิถีปฏิบัติ

ในขณะที่วิถีชีวิตแบบเดิมของชาวไทยพุทธถูกสอนให้ตัดกิเลส การปฏิบัติธรรมอาจต้องปลีกตัวออกจากสังคม ทั้งภาระหน้าที่ทั้งในเรื่องการทำงานและครอบครัวไว้เบื้องหลัง การสร้างบุญสร้างกุศลเน้นไปที่การทำบุญ ประกอบกับในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้การปฏิบัติศาสนกิจแต่ละครั้งจะต้องเลือกเวลาที่เหมาะสมและมักมีทหารเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ ท่ามกลางความเสี่ยงอันตรายและความไม่ปลอดภัย การได้รับคำแนะนำให้สวดท่อง “นัมเมียวโฮเร็งเงเคียว” เป็นทางเลือกที่ง่ายต่อการปฏิบัติ โดยไม่ต้องเดินทางไปวัด คำสอนและวิถีปฏิบัติขององค์กรนี้แตกต่างออกไปจากวิถีเดิม ดังเช่น คำสอนที่ว่าธรรมชาติพุทธะมีอยู่ในตัวของทุกคนไม่ว่าหญิงหรือชายก็สามารถบรรลุพุทธะภาวะได้ ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อคำว่ากิเลส มาวันนี้พวกเขาได้รับคำแนะนำให้เปลี่ยนกิเลสมาเป็นโพธิญาณ เปลี่ยนความอยากได้ให้เป็นความเพียร นำความทุกข์มาเป็นเงื่อนไขในการปฏิบัติธรรม หรือที่เรียกว่าการเปลี่ยนพิษให้เป็นยา ยิ่งทุกข์มากยิ่งขึ้นสวดมนต์ได้มาก ยิ่งสวดมนต์มาก ฆะตากรรมที่สั่งสมมายิ่งถูกชำระล้างจากฆะตากรรมหนักให้ได้รับโดยเบา จากฆะตากรรมเบาให้สามารถชำระล้างได้หมดภายในชาตินี้ได้ และยังเป็นการสร้างบุญกุศลให้กับตนเองและญาติ ไม่ว่าจะความทุกข์จะถาโถมเข้ามามากมายเพียงไร ที่ไหน และเมื่อใด

ทั้งในเรื่องส่วนตัวและสถานการณ์เลวร้าย พวกเขาสามารถสร้างพลังให้เกิดขึ้นภายในจิตใจได้เสมอ ด้วยการปฏิบัติพุทธธรรมนี้ ภายใต้การดูแลและเสริมกำลังใจจากผู้นำในชุมชนที่ถูกฝึกฝนมาเป็นอย่างดีจากสมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทย พุทธธรรมนี้จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ทำให้สมาชิกในพื้นที่ประทับใจ ยึดหลักคำสอนและปฏิบัติ

5. สถานการณ์ความไม่สงบ

สถานการณ์ความไม่สงบทำให้ประชาชนในพื้นที่มีความทุกข์เนื่องจากพวกเขาไม่มีที่พึ่ง กลุ่มผู้ปฏิบัติธรรมจึงใช้โอกาสนี้ในการชักชวนแนะนำธรรม แม้ว่าเหตุการณ์ในปี พ.ศ. 2547 จะทำให้ระบบการของสมาคมหยุดชะงักไปชั่วระยะเวลาหนึ่งก็ตาม แต่ด้วยความเชื่อมั่นในอาณาภาพของโงะฮนชนว่าจะได้รับการปกป้องคุ้มครอง พวกเขากลับมาสวดมนต์พร้อมกับการดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท ด้วยความเชื่อตามคำสอนของพระนิชิเร็นไดโชอินที่ว่า การต่อสู้ในดินแดนแห่งความเลวร้ายจะได้รับบุญกุศลมากกว่า ทำให้สมาชิก มีความหวังและกำลังใจในการต่อสู้ เป็นการต่อสู้ทางสังคมเพื่อให้มีชีวิตอยู่ได้โดยใช้ธรรมนิพนธ์เป็นที่ตั้ง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจึงทำให้การเผยแพร่ธรรมมีความเจริญก้าวหน้า และเป็นเหตุให้สมาชิกใช้เวลาในการสวดมนต์มากขึ้น ช่วยให้มีท่าทีจิตใจแห่งการต่อสู้ มีความหวังและกำลังใจในการดำเนินชีวิต และได้รับผลบุญในรูปแบบต่าง ๆ ที่เห็นได้ชัดคือพุทธศาสนิกชนให้ความสนใจเพิ่มขึ้นมาก ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า ...

“...เพราะกลัวไปไหนไม่ได้ ทำให้เขาสวดมนต์มากขึ้น สมาชิกแต่ละคนก็มีบุญกุศลกลายเป็นชีวิตก้าวหน้ากว่าเก่า เก็บเงินเก็บทองได้มากกว่าปกติ...”

โกวิท พิทักษ์กุล (สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2557)

“...ก่อนเหตุการณ์เมื่อปี 2547 มีคนสวดมนต์นี้แค่ประมาณ 1,000 ครอบครัว แค่นั้น แต่พอหลังจากนั้นคนสวดมนต์นี้เพิ่มขึ้น จนตอนนี้มี

ประมาณ 4,000 ครอบครัวแล้ว ...”

บารมี มั่นคงธรรม (สัมภาษณ์, 13 เมษายน 2557)

วิถีแห่งผู้ปฏิบัติสังฆธรรมปุณฺทริกสูตร

1. ด้านศาสนกิจ

ผู้ปฏิบัติสังฆธรรมปุณฺทริกสูตรในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวิถีทางปฏิบัติ ซึ่งต้องพิจารณาถึงกาลเทศะ การเดินทาง และการเข้าร่วมกิจกรรมนอกบ้าน ด้วยศรัทธาอันแรงกล้า พวกเขาเชื่อว่าการปฏิบัติในดินแดนนี้ 1 วัน เทียบได้กับ 100 วันในดินแดนปกติ โดยมีเป้าหมายที่สันติสุขและสันติภาพ การสวดมนต์เป็นศาสนกิจสำคัญที่สมาชิกต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับการดำเนินชีวิตหรือเรียกว่า ศรัทธาเท่ากับการดำเนินชีวิต เป็นการปฏิบัติทั้งเพื่อตนเองและผู้อื่น สิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตและสถานการณ์ถือเป็นชะตากรรมที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ด้วยการสวดมนต์และคำอธิษฐาน ซึ่งอยู่ในทุกห้วงเวลาของการดำเนินชีวิตทั้งเพื่อตนเองและส่วนรวม การอธิษฐานจะช่วยแก้ไขชะตากรรมที่กำลังประสบในเรื่องของสุขภาพ ครอบครัว เศรษฐกิจ โดยเฉพาะการดำเนินชีวิตที่ราบรื่นปลอดภัย มีการอธิษฐานร่วมกัน

คำอธิษฐานในการดำเนินชีวิตได้แก่ 1) ขอให้ความชั่วร้าย หรือพลังแห่งการทำลายล้างเข้ามาในชีวิตตน 2) ขอให้พระพรหม พระอินทร์ สุรียเทพ และจันทรเทพ เข้ามาในชีวิตแทน 3) ขอให้พลังในด้านดี พลังแห่งการปกป้อง เข้าไปอยู่ในชีวิตของสมาชิกทุกท่าน ส่วนคำอธิษฐานร่วมกันเพื่อความสงบสุขของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ 1) ขอให้พื้นที่จังหวัดยะลา, ปัตตานี, นราธิวาส และสงขลา มีความสงบสุข และสันติโดยเร็ว 2) ขอให้สมาชิกทุกคนและประชาชนทั้งหลายมีการดำเนินชีวิตที่แคล้วคลาด ปลอดภัยจากอันตรายทั้งปวง คำอธิษฐานดังกล่าวสะท้อนถึงความพยายามในการสร้างพลังชีวิตที่เข้มแข็งและการดำเนินชีวิตชีวิตที่

ราบรื่นปลอดภัย การสวดมนต์เข้า-เย็นถือปฏิบัติวิถีชีวิตหลัก ขณะที่การสวดมนต์พิเศษก็ถือเป็นสิ่งที่สมาชิกปฏิบัติควบคู่กันไปในการดำเนินชีวิตตลอดทั้งวันในทุกโอกาส ทั้งที่สามารถแปลงเสียงออกมาได้หรือเป็นการภาวนาอยู่ภายในใจ เป็นการเชื่อมต่อพลังจากภายในหรือเรียกว่าจักรวาลเล็ก ให้ทำงานสอดคล้องประสานกับพลังในจักรวาลใหญ่ เพื่อชัยชนะในเหตุการณ์ต่าง ๆ ดังเช่น ...

“ปกติที่สวดเข้า 1 ชั่วโมง เย็น 1 ชั่วโมง แต่ถ้ามีอะไรเกิดขึ้น 6 ชั่วโมงก็ทำได้ สวดแล้วมีพลังไม่เหนื่อยไม่อะไรเลย สู้สุด ๆ ...”

รุ่งฤดี วงศ์ขจร (สัมภาษณ์, 4 เมษายน 2557)

กิจกรรมทางศาสนาสำคัญอีกสิ่งหนึ่งคือการทำงานพระ ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามระบบการของสมาคมฯ อันได้แก่ การประชุม สันทนาการ การศึกษาธรรม การแนะนำธรรม และการเยี่ยมเยียนสมาชิก สมาชิกสามารถศึกษาหลักธรรมได้จากวารสารประจำเดือนของสมาคมที่ผู้นำระดับหมู่มีหน้าที่ดูแลจัดส่งให้ประจำทุกเดือน เป็นภาระหน้าที่สำคัญที่ผู้ปฏิบัติสังฆธรรมปุณฺทริกสูตรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญควบคู่ไปกับการดำเนินชีวิต ถือเป็นการเพิ่มบุญวาสนามากกว่าการสวดมนต์เพียงอย่างเดียว เพราะเป็นการปฏิบัติที่ช่วยให้ผู้อื่นพ้นจากความทุกข์

2. ด้านครอบครัว

วิถีชีวิตด้านครอบครัวของผู้ปฏิบัติธรรม มีสภาพปัญหามากน้อยแตกต่างกัน ความยากลำบากที่เกิดขึ้นในครอบครัว ถือเป็นสะพานที่สมาชิกจะต้องผ่านพ้นไปในแต่ละครั้งโดยไม่หวั่นไหว ชีวิตคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อาจพร่าบ่น ดีโพยตีพาย ซึมเศร้า ท้อแท้ บางคนถึงกับต้องออกบวชเพื่อตัดกิเลส แต่สุดท้ายก็กลับมาใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัว เข้าหาหลักธรรม จนลืมความหลังอันขมขื่น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“...ตอนนั้นพี่หนีไปบวชซีเพราะมีปัญหาเรื่องครอบครัว ทั้งลูก 3 คน ไว้กับแฟน กะว่าจะไม่กลับบ้านอีกแต่แล้วก็ต้องผิดหวัง ความทุกข์เข้ามาเข้ามาถึงในวัดจนได้ ลูกตามไปร้องไห้กระจองอแง ผ่าขาวร้อน พี่เลยต้องกลับมาบ้าน จนมีคนแนะนำให้สวดมนต์นี้....”

พรธณี รักษาทรัพย์ (สัมภาษณ์, 22 เมษายน 2557)

การสวดมนต์และอธิษฐานต่อปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมากมายทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงภายในครอบครัวของสมาชิก ยิ่งทุกข์มากก็ยิ่งสวดมนต์ได้มาก บางคนสวดมนต์ไปร้องไห้ไปจนกระทั่งจิตใจสงบ สิ่งก็ตามมาคือทำที่จิตใจที่เปลี่ยนแปลงไป จากที่เคยใช้อารมณ์ใช้วาจาและการกระทำที่รุนแรง กลับกลายเป็นคนที่มีสติมากขึ้น พูดจาไพเราะ ไม่ตำหนิติเตียนบุคคลในครอบครัว ปัญหาต่าง ๆ จึงค่อย ๆ คลี่คลายไปในทางที่ดี ผู้วิจัยยังพบว่าความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของสมาชิกที่ปฏิบัติธรรมมาเป็นระยะเวลาอันนาน ทั้งพ่อ แม่ ลูก และสมาชิกคนอื่น ๆ ภายในบ้าน จะเป็นไปในลักษณะที่ทุกคนมีความเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน แสดงบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม มีการสวดมนต์และอธิษฐานถึงกันตลอดเวลาในทุก ๆ เรื่อง ดังเช่น พ่อแม่สวดมนต์อธิษฐานให้ลูกปลอดภัย เป็นเด็กดี เรียนเก่ง ลูกสวดมนต์อธิษฐานให้พ่อแม่สุขภาพแข็งแรง หากมีใครต้องเดินทางออกจากบ้าน ก็จะอธิษฐานให้เขาปลอดภัยพบเจอแต่คนที่ดี ๆ เป็นต้น

3. ด้านเศรษฐกิจ

สถานการณ์ความไม่สงบส่งผลต่อความกลัวในการเดินทาง การประกอบอาชีพหารายได้แก่ครอบครัว ทั้งพ่อค้าแม่ขาย เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐภาคเอกชน ชาวสวนยางและสวนผลไม้ ก่อนเข้ามาปฏิบัติธรรมสมาชิกส่วนใหญ่ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ บางรายต้องสูญเสียผู้นำของครอบครัวทำให้ต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูครอบครัวไว้เพียงลำพัง บ้างก็โดนหุ้นส่วน

ธุรกิจโกงเงิน บ้างแทบต้องสูญเสียบ้านที่อยู่อาศัย เนื่องจากการลงทุนที่ไม่ประสบผลสำเร็จ ด้วยแรงอธิษฐานต่อโงะฮนชนช่วยให้ปฏิบัติธรรมในพื้นที่ส่วนใหญ่สามารถข้ามพ้นวิกฤติเศรษฐกิจได้ การสวดมนต์และอธิษฐานให้มีบุญวาสนาในเรื่องเศรษฐกิจหลายรายเปลี่ยนจากคนที่มึนหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่มีบ้านกลายเป็นผู้ที่มีฐานะมั่นคง มีทรัพย์สินเงินทองมากเพียงพอที่จะแบ่งปันไปสู่คนอื่น ๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าการที่คนเราเกิดมารวยหรือจนเป็นเพราะแต่ละคนมีชะตากรรมและ บุญวาสนาไม่เท่ากัน การประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจผู้ปฏิบัติธรรมถือว่านั้นเป็นชะตากรรมที่สามารถได้รับการแก้ไข ความมุ่งมั่นในการสวดมนต์และอธิษฐานหนุนนำให้ชีวิตครอบครัวดีขึ้น การไม่ออกนอกบ้านบ่อยครั้ง ทำการสวด “นมัสสาวไฮเร็งเงเคียว” พร้อมคำอธิษฐานสามารถแก้ไขชะตากรรมไปได้ เก็บเงินทองได้มากขึ้น พวกเขาเปลี่ยนความยากลำบากให้เป็นพลังหรือเรียกว่าการเปลี่ยนพิษให้เป็นยา ยิ่งทุกข์ใจมีปัญหามากยิ่งสวดมาก ดังคำสัมภาษณ์ว่า...

“...ช่วงวิกฤติ ทำให้เราสวดมนต์มากขึ้น แต่ละคนอยู่บ้านก็สวดมนต์กันเพราะกลัวและไปไหนไม่ได้ แต่ละคนก็มีบุญกุศลกลายเป็นชีวิตก้าวหน้ากว่าเก็บเงินเก็บทองได้มากกว่าไม่มีเหตุการณ์ด้วยซ้ำไป...”

โกวิทย์ พิทักษ์กุล (สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2557)

4. ด้านการอยู่ร่วมกับสังคม

ในอดีตชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคได้มีชีวิตร่วมกันอย่างสันติ หลังจากเกิดสถานการณ์ความไม่สงบทำให้เกิดความหวาดระแวงไม่ไว้วางใจกันซึ่งกันและกัน ไม่กล้าที่จะสนิทชิดเชื้อกันดังเช่นแต่ก่อน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า ...

“...แต่ก่อนป่าช้ารถทุกยาง เวลารถติดโคลน บีน ๆ อยู่คนเดียวบ่ช่วย เค้าบอกทำให้บีนแต่ตรง ๆ เค้าได้ยืนจะมาช่วยเอง แต่เดี๋ยวนี้ไม่แล้ว

บางที่เขามาเรียกหน้าบ้าน แล้วเอาเรียนตั้งไว้สอบ
หนึ่งแล้วก็รีบไป ไม่กล้าพูดด้วยแล้ว ...”

สมถวิล กรองแก้ว (สัมภาษณ์, 22
เมษายน 2557)

ผู้ปฏิบัติธรรมในพื้นที่เข้าใจในสถานการณ์
และไม่พยายามสร้างอคติให้เกิดความริ้วรานยิ่ง
ขึ้น พวกเขาได้รับคำชี้แนะว่า เมื่อเราสวดมนต์แล้ว
จะต้องไม่อคติต่อผู้อื่น มีมุมมองในสถานการณ์ที่
เกิดขึ้นว่าเป็นเรื่องของชะตากรรม แม้ในอดีตดิน
แดนแห่งนี้ประชาชนต่างเชื่อชาติศาสนาเคยอยู่
ร่วมกันอย่างสันติสุข เหตุการณ์ร้ายที่เกิดขึ้นก็เป็น
เรื่องธรรมดาของโลกที่จะต้องเปลี่ยนแปลงไป ที่
อื่น ๆ ก็อาจเป็นเช่นนี้ เปรียบดังแม่น้ำบางที่ก็ยัง
มีการเปลี่ยนทิศทางไปตามกระแส การสวดมนต์
และอธิษฐานเพื่อความปลอดภัยและความสันติสุข
ของประชาชนในพื้นที่ เป็นสิ่งที่พวกเขาปฏิบัติอยู่
ทุกเมื่อเชื่อวัน แต่หากสวดมนต์แล้วยังเปลี่ยนแปลง
ไม่ได้ ก็ขอให้สงบสุขพอที่คนไทยจะมีชีวิตอยู่ได้

ด้วยความเคารพในเพื่อนมนุษย์ ผู้ปฏิบัติ
ธรรมในพื้นที่ยึดหลักการอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความ
อ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ พูดจาด้วยคำพูด
ที่สุภาพ ทั้งต่อสมาชิกในครอบครัว และเพื่อนบ้าน
เมื่อพบเจอกันจะต้องยิ้มทักทายถามสารทุกข์สุข
ดิบ แสดงความเอาใจใส่ต่อบุคคลอื่น การเป็นผู้
ปฏิบัติธรรมที่ดีจะต้องได้รับการกล่าวขวัญจากผู้คน
ในสังคมว่าเป็นบุคคลที่ยอดเยี่ยม วัฒนธรรมของ
การรวมกลุ่มคือการกล่าวทักทายสวัสดิ์และกล่าว
ว่า “...ทุกคนสบายดีมียะคะ/คับ” และทุกครั้งที่ต้อง
แยกย้ายจากกันพวกเขาก็จะใช้คำพูดว่า “ขอให้
เดินทางปลอดภัยนะคะ/คับ” หรือ “ขอให้เดินทาง
โดยสวัสดิภาพนะคะ/คับ...”

อภิปรายผล

ผลการศึกษาข้อมูลเหตุของความศรัทธา
สะท้อนให้เห็นว่าความทุกข์เป็นมูลเหตุสำคัญของการ
เข้ามาปฏิบัติศีลธรรมปณทริกสูตร มนุษย์

เมื่อเกิดความทุกข์ในจิตใจก็ต้องการสิ่งยึดเหนี่ยว
ศาสนาจึงเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิต ดังที่
พิน ดอกบัว (2544 : 8) กล่าวว่า บนเส้นทางชีวิต
ที่เต็มไปด้วยขวากหนาม ศาสนาเปรียบดังดวง
ประทีปส่องนำทางหลีกเลี่ยงอันตราย ความทุกข์ที่
รบกวนจิตใจ เรียกร้องให้ผู้คนแสวงหาสิ่งยึดเหนี่ยว
ปัญหาเศรษฐกิจ ความเจ็บป่วย และความผิดหวัง
คือความทุกข์ยากที่ประชาชนในพื้นที่ต้องประสบ
และหาหนทางแก้ไข อย่างไรก็ตามในสามจังหวัด
ชายแดนใต้ชาวพุทธส่วนใหญ่ยังมีความทุกข์อัน
เนื่องมาจากความกังวลในเหตุร้ายรายวัน สอดรับกับ
งานวิจัยของพระทรงเกียรติ ศรีจันทร์ (2552 : 91-
102) ที่พบว่า สถานการณ์ความไม่สงบส่งผลกระทบต่อ
วิถีชีวิตชาวพุทธในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้าน
เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ศาสนา และวัฒนธรรม
2) ด้านการปฏิบัติศาสนกิจ 3) ด้านศาสนบุคคลและ
4) ด้าน ศาสนวัตถุ และ 5) ด้านศาสนธรรม ผลกระทบ
ดังกล่าวเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้ประชาชนใน
พื้นที่หันมาปฏิบัติศีลธรรมปณทริกสูตร ส่วนความ
ประทับใจในหลักคำสอนและวิถีปฏิบัติ การเป็น
สมาชิกในครอบครัวของผู้ปฏิบัติธรรม และความ
เชื่อมั่นศรัทธาในสมาชิกและกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม
สะท้อนภาพผู้ปฏิบัติธรรมอย่างน้อย 2 ประการ
ก็คือ ผลสำเร็จในการถ่ายทอดหลักธรรมของผู้
ปฏิบัติศีลธรรมปณทริกสูตร และความต้องการ
แสวงหาหลักธรรมใหม่ของชาวพุทธในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ดังที่ พระไพศาล วิสาโล (2548
: 12) กล่าวว่า ความรู้สึกว่างเปล่าหรือแห้งแล้ง
ทางจิตวิญญาณ เมื่อมาถึงจุดหนึ่งได้ทำให้ศาสนา
กลายเป็นที่ต้องการ เมื่อศาสนาดั้งเดิมทำหน้าที่
นี้ไม่ได้ ศาสนาใหม่จึงเข้ามาทำหน้าที่เติมช่องว่าง
ทางจิตวิญญาณให้แทน เป็นธรรมดาของมนุษย์
ที่การนับถือศาสนาจะเลื่อนไหลตามสิ่งแวดล้อม
เพราะจิตมนุษย์อ่อนไหวมาก จิตใจที่ว่าอ่อนโยมมี
ทางออก และมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้หากสิ่งนั้นมีพลัง
เรียกร้องศรัทธาอย่างแรงกล้า มูลเหตุของความ
ศรัทธายังอาจชี้ให้เห็นว่า ยังมีคนกลุ่มหนึ่งในสาม

จังหวัดชายแดนภาคใต้ประสบปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ แล้วไม่สามารถแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ ได้ แต่ก็มียุทธวิธีทำให้ความเครียดหรือความกระวนกระวายลดลง โดยยึดหลักธรรมที่ผู้อื่นถ่ายทอดให้ สะท้อนถึงกลไกปรับตัวด้วยการบำบัดทางจิต ดังที่ สุวรี ศิวะแพทย์ (2549 : 375) เห็นว่า คนที่เผชิญปัญหาด้วยตนเองลดระดับปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยมีคนอื่น ๆ พยายามชี้แนะจนสามารถทำความเข้าใจตนเองมองเห็นอนาคต และทำให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามแนวทางที่ควรจะเป็นไปได้

จากการศึกษาวิถีชีวิตของผู้ปฏิบัติสัทธรรมปุณฑริกสูตรในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สะท้อนให้เห็นถึงความศรัทธาอันแรงกล้า คำสวดท่อง “นัมเมียวโฮเร็งเงเคียว” เป็นจุดเริ่มต้นของความศรัทธาจนกระทั่งกลายเป็นวิถีชีวิตหลักที่ยกสภาพชีวิตของผู้ปฏิบัติธรรมสู่โลกพุทธระกอบให้เกิดสติและปัญญาในการดำเนินชีวิต การสวดมนต์ เช้า-เย็น ต่อหน้าโงะฮอนชน และการสวดมนต์พิเศษ เป็นการสร้างพลังให้ทุกคำอธิษฐานประสบผลสำเร็จ ในแต่ละวันผู้ปฏิบัติธรรมในพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการสวดมนต์อย่างน้อย 2 ชั่วโมง และอาจมากกว่านั้นหากมีเรื่องราวแห่งความทุกข์หรือปรารถนาสิ่งใดเป็นพิเศษ นอกเหนือจากการสวดมนต์แล้ว ผู้ปฏิบัติธรรมยังเข้าร่วมกิจกรรมตามระบบการของสมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทยที่เรียกว่าการทำงานพระ ได้แก่ การศึกษาธรรม การเผยแผ่ธรรม การประชุมสนทนาธรรม และการเยี่ยมเยียนสมาชิก ก่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนในการดำเนินชีวิตของตนเองและมีการอธิษฐานร่วมกันเพื่อความปลอดภัยและความสันติสุขของประชาชนในขณะที่ชาวไทยพุทธส่วนใหญ่ในพื้นที่ยังคงยึดมั่นและศรัทธาในวิถีปฏิบัติตามหลักคำสอนฝ่ายเถรวาทที่ยึดมั่นในพระรัตนไตร ชาวไทยพุทธส่วนหนึ่งได้หันมาปฏิบัติศรัทธาในสัทธรรมปุณฑริกสูตรอันเป็นพระพุทธานุศาสน์ฝ่ายมหายาน ภายใต้หลักคำสอนของพระนิชิเรนไดโชชิน พระสงฆ์ชาวญี่ปุ่น ผู้ศึกษาหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าและ

พบว่า สัทธรรมปุณฑริกสูตรเป็นคำสอนสูงสุดศาสนิกชนทั้งสองกลุ่มแม้วิถีปฏิบัติที่แตกต่างกันแต่สุดท้ายแล้วต่างก็ต้องการคำตอบคือการสามารถข้ามพ้นความทุกข์หรือการมีชีวิตที่มีความสุขนั่นเอง ดังที่ เสจ็ยร พันธรังสี (2542 : ปกหลัง) กล่าวในพุทธประวัติมหายานว่า พุทธศาสนามีลัทธิมหายานแตกแยกไปจากลัทธิเถรวาทตามผลแห่งการศึกษาธรรมของนักปราชญ์ทั้งหลาย นักปราชญ์เหล่านั้นเปรียบพุทธศาสนาไว้เหมือนตัวนก ลัทธิเถรวาทเป็นปีกหนึ่ง และลัทธิมหายานเป็นอีกปีกหนึ่ง สามารถนำตัวนกให้ถึงซึ่งจุดปรารถนาได้รวดเร็วขึ้นฉนั้น การหันเหความศรัทธาไปอีกกลุ่มศาสนา ทำให้ต้องมีการปรับตัวทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านภาษาแบบแผนในการปฏิบัติ และแนวทางในการดำเนินชีวิต เช่น การสวดท่องคัมภีร์ในภาษาญี่ปุ่น การปฏิบัติศาสนกิจ และการวางตัวในการอยู่ร่วมกันกับสมาชิกทั้งภายในและภายนอกกลุ่มผู้ปฏิบัติธรรม เป็นต้น กรณีนี้เห็นว่าผู้ปฏิบัติสัทธรรมปุณฑริกสูตรในพื้นที่ถือว่าสามารถปรับตัวได้เป็นอย่างดีเนื่องจากหลักธรรมของทั้งสองกลุ่มมีต้นกำเนิดมาจากพระพุทธเจ้าองค์เดียวกันเพียงแต่มาแยกคำสอนออกเป็นสองฝ่ายเท่านั้น สอดคล้องกับที่ น้ำทิพย์ ภูธนชัย (2550 : 22) กล่าวว่า การปรับตัวทางวัฒนธรรมหรือการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมจะเกิดขึ้นในสภาวะแห่งความสอดคล้อง (strain to consistency) ในจุดที่เกิดความพอดีหรือสมดุล และเกิดขึ้นได้ง่ายเมื่อวัฒนธรรมและทัศนคติของกลุ่มชนทั้งสองมีความคล้ายคลึงกัน

การปฏิบัติศาสนกิจของผู้ปฏิบัติธรรมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ สอดคล้องกับผลการศึกษาของวิฑูว ชาญ (2553 : 166) ที่พบว่าชาวไทยพุทธหลังเหตุความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2554 ใน หมู่ 4 ตำบลลำพะยา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา ได้รับผลกระทบต่อระบบศาสนาและความเชื่อใน

เรื่องของช่วงเวลาในการจัดพิธีกรรมและการรับ
กิจนิมนต์ของพระสงฆ์ สอดคล้องกับผลการศึกษา
ของพิชามณูญ์ จิระกาญจน์ (2555 : 64) ซึ่งพบว่า
สถานการณ์ความไม่สงบในเขตพื้นที่ตำบลสุระสมิแล
อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ส่งผลต่อความรู้สึกใน
การดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้ชาวไทยพุทธเกิด
ความกลัว หวาดระแวงต่อภยันตรายต่างๆ เป็น
เหตุให้เกิดการปรับตัวทางสังคมในการดำเนินชีวิต
กล่าวคือ สภาพครอบครัว ทั้งด้านการใช้ชีวิต การ
หารายได้และการใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างคนต่าง
วัฒนธรรมในสังคมขาดความมั่นคง สำหรับผู้ปฏิบัติ
สังฆกรรมปุณทริกสูตรในพื้นที่ มีความเชื่อว่าที่ได้
มีเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้น เรื่องดีงามที่ยิ่งใหญ่ก็จะ
ติดตามมา การปฏิบัติ 1 วัน ในดินแดนที่ไม่สะอาด
บริสุทธิ์ เทียบเท่ากับการทำความดีในสวรรค์ 100
ปี การสวดมนต์และการรวมกลุ่มช่วยให้ผู้ปฏิบัติ
ธรรมมีความมั่นใจและมีทัศนคติที่ดีในการดำเนิน
ชีวิต และมีความเชื่อว่าจะได้รับการคุ้มครองจาก
เทพธรรมบาลเหตุการณ์ร้ายที่เกิดขึ้นถือเป็นเรื่อง

ของชะตากรรม ดังนั้นผู้ปฏิบัติธรรมในพื้นที่จึงมีการ
สวดมนต์และอธิษฐานร่วมกันเพื่อความปลอดภัย
ของประชาชนในพื้นที่ และอธิษฐานเพื่อความ
สันติสุขให้เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ข้อเสนอแนะ

1. ในด้านการวิจัยครั้งต่อไป เนื่องจาก
ศาสนาเป็นหลักสำคัญในการพัฒนามนุษย์ และ
จำเป็นต้องสร้างคนที่มีภาวะผู้นำในทางจิตวิญญาณ
จึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำ
ของผู้ปฏิบัติสังฆกรรมปุณทริกสูตรในพื้นที่สาม
จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ในด้านนโยบาย สมาคมสร้างคุณค่า
ในประเทศไทยควรศึกษาและกำหนดรูปแบบการใช้
สังคมออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารระหว่างสมาชิก
เพื่อการเผยแพร่หลักธรรมและป้องกันปัญหาที่อาจ
เกิดขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ดา เขียวแก่. (2547). *วิถีชีวิตของสังคมชนบทไทยในบทเพลงลูกทุ่ง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต. สาขาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์. (2540). เหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ : เปรียบเทียบความ
เชื่อเกี่ยวกับสาเหตุ และข้อเสนอแนะระหว่างผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่นับถือศาสนาต่างกัน. *วารสาร
พัฒนาสังคม*. ปีที่ 9 (ฉบับที่ 1), 30-84.
- น้ำทิพย์ ภูธนชัย. (2550). *การปรับตัวทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยโซ่งบ้านตลาดควาย อำเภอ
จอมบึง จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พิชามณูญ์ จิระกาญจน์. (2555). *วิถีการดำเนินชีวิตของชาวไทยพุทธท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบใน
เขตพื้นที่ตำบลสุระสมิแล อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี*. สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
วิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พระทรงเกียรติ ศรีจันทร์. (2552). *การศึกษาวิถีชาวพุทธในสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ : กรณีศึกษาชาวพุทธในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนา ภาควิชาปรัชญา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระไพศาล วิสาโล. (2548). *พลวัตรของศาสนาในยุคโลกาภิวัตน์*. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ*. ปี

ที่ 6 (ฉบับที่ 2(12), 5-21.

พิน ดอกบัว. (2544). *ศาสนาเปรียบเทียบ*. โสภณการพิมพ์. กรุงเทพฯ. พิมพ์ครั้งที่ 2 ศิลปาบรรณาการ.
 วิทวัส ช่างศร. (2553). *การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวไทยพุทธ หลังเหตุการณ์ไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2554* ศึกษากรณี หมู่ 4 ตำบลลำพะยา อำเภอเมืองจังหวัดยะลา. ปัตตานี : สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา.
 สมาคมสร้างคุณค่าในประเทศไทย. (2555). *คู่มือแนะนำธรรมเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7, 16-19. นนทบุรี : สมาคม.

สุวรี ศิวะแพทย์. (2549). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ. : โอเดียนสโตร์.

เสฐียร พันธงสี. (2542). *พุทธประวัติมหายาน (พุทธประวัติ ฉบับค้นพบใหม่)*. กรุงเทพฯ. : สยาม.

บุคลากรกรม

โกวิท พิทักษ์กุล. (นามสมมติ) ผู้ให้สัมภาษณ์, ณมลชร บุญเอียด เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส, เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2557

บารมี มั่นคงธรรม (นามสมมติ) ผู้ให้สัมภาษณ์, ณมลชร บุญเอียด เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2557

เครือวรรณ จิตกุล (นามสมมติ) ผู้ให้สัมภาษณ์, ณมลชร บุญเอียด เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2557

ธีรพงษ์ รุ่งเรือง (นามสมมติ) ผู้ให้สัมภาษณ์, ณมลชร บุญเอียด เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี, เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2557

รุ่งฤดี วงศ์ขจร (นามสมมติ) ผู้ให้สัมภาษณ์, ณมลชร บุญเอียด เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2557

อรวรรณ จิตใจดี (นามสมมติ) ผู้ให้สัมภาษณ์, ณมลชร บุญเอียด เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2557

พรรณี รักษาทรัพย์ (นามสมมติ) ผู้ให้สัมภาษณ์, ณมลชร บุญเอียด เป็นผู้สัมภาษณ์ที่อำเภอเมือง จังหวัดยะลา, เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2557

สมถวิล กรองแก้ว (นามสมมติ) ผู้ให้สัมภาษณ์, ณมลชร บุญเอียด เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส, เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2557